ŠVIETIMAS: POLITIKA, VADYBA, KOKYBĖ
EDUCATION POLICY, MANAGEMENT AND QUALITY

This is an open access article under the
Creative Commons Attribution 4.0 International License

MOKYTOJŲ PROFESINĖ GEROVĖ KAIP KOKYBIŠKO IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRIELAIDA

Daiva Malinauskienė
Vilniaus universitetas, Lietuva

Mokytojų profesinės gerovės tema pastaraisiais metais sulaukia vis didesnio mokslininkų, praktikų ir švietimo politikos formuotojų dėmesio. Mokslinėje literatūroje profesinė gerovė laikoma daugiamate konstrukcija, apimančia emocinius, psichologinius, socialinius ir profesinius aspektus bei siejama su darbo sąlygomis, profesinio augimo galimybėmis, darbo ir asmeninio gyvenimo pusiausvyra bei organizacine parama (Hascher ir Waber, 2021; Bukšnytė-Marmienė ir kt., 2023). Moksliniai tyrimai rodo, kad pedagogų profesinė gerovė siejasi su darbo motyvacija, įsitraukimu į ugdymo procesą ir kitais kokybiškam ugdymui svarbiais aspektais, todėl ji laikoma viena iš svarbių kokybiško ugdymo prielaidų (Šilinskas ir Raižienė, 2023; Zhou ir kt., 2024). Kita vertus, didelis darbo krūvis, nepalanki organizacinė aplinka ir emocinis nuovargis siejasi su prastesne mokytojų profesine gerove bei mažesniu įsitraukimu į profesinę veiklą (Hascher ir Waber, 2021; Bukšnytė-Marmienė ir kt., 2023). Atsižvelgiant į tai, pedagogų profesinės gerovės stiprinimas tampa viena svarbių šiuolaikinių švietimo tyrimų krypčių.

Lietuvos mokslininkų tyrimai taip pat patvirtina, kad pedagogų profesinei gerovei reikšmingą įtaką daro ugdymo įstaigos organizacinė aplinka, vadovų palaikymas, darbo krūvis ir profesinio augimo galimybės. Nustatyta, kad didesnė pedagogų profesinė gerovė siejasi su stipresniu įsipareigojimu organizacijai, o organizaciniai veiksniai yra vieni svarbiausių profesinę gerovę lemiančių veiksnių (Bukšnytė-Marmienė ir kt., 2023). Šiuos rezultatus papildo Šilinsko ir Raižienės (2023) tyrimas, parodęs, kad mokytojų darbo motyvacija siejasi su jų gerovės rodikliais bei mokymo kokybės aspektais. Šie rezultatai leidžia teigti, kad mokytojų profesinė gerovė yra glaudžiai susijusi su kokybiško ugdymo prielaidomis.

Ikimokyklinio ugdymo kontekste mokytojų profesinė gerovė yra ypač svarbi dėl darbo specifikos, kuriai būdingas tiesioginis darbas su mažais vaikais, glaudus bendradarbiavimas su šeimomis, atsakomybė už vaikų ugdymą ir raidą bei įvairių profesinių funkcijų derinimas. Europos Komisijos leidinyje *Early Childhood Education and Care: How to Recruit, Train and Motivate Well-Qualified Staff: Final Report* (European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture, 2020) pabrėžiama, kad ankstyvojo ugdymo ir priežiūros specialistams turėtų būti skiriamas vadinamasis „laisvas nuo vaikų“ laikas – apmokamas darbo laikas, skirtas ugdymo planavimui, vaikų raidos dokumentavimui, darbui su tėvais ar profesine bendruomene, metodinių ir organizacinių klausimų aptarimui su kolegomis, dalyvavimui mokymuose ir kitose profesinį tobulėjimą skatinančiose veiklose. Šios nuostatos dera su Lietuvos ikimokyklinio ugdymo mokytojų darbo organizavimo praktika, kurioje taip pat numatytas nekontaktinis darbo laikas kitoms pedagoginėms funkcijoms atlikti. Tokios darbo organizavimo sąlygos sudaro prielaidas kokybiškai atlikti profesines pareigas ir kuria palankesnes sąlygas pedagogų profesinei gerovei. Šią įžvalgą papildo Abromaitienės (2025) tyrimas, kuriame pabrėžiama, kad profesinis palaikymas, refleksija ir supervizija yra svarbūs veiksniai, prisidedantys prie ikimokyklinio ugdymo pedagogų profesinio atsparumo ir profesinės gerovės stiprinimo.

https://doi.org/10.48127/spvk-epmq/26.17.04

Nors pedagogų profesinės gerovės svarba plačiai pripažįstama moksliniuose tyrimuose, ikimokyklinio ugdymo mokytojų profesinei gerovei vis dar skiriama palyginti mažiau dėmesio nei bendriesiems pedagogų profesinės gerovės aspektams. Atsižvelgiant į šio ugdymo etapo specifiką ir pedagogų darbo ypatumus, tikslinga plėtoti tyrimus, padedančius geriau suprasti ikimokyklinio ugdymo mokytojų profesinę gerovę lemiančius veiksnius, patiriamus iššūkius ir jos stiprinimo galimybes. Tokie tyrimai ne tik prisideda prie šios srities mokslinių žinių plėtros, bet ir sudaro prielaidas priimti įrodymais grįstus praktinius bei vadybinius sprendimus, padedančius stiprinti mokytojų profesinę gerovę ir užtikrinti kokybišką ikimokyklinį ugdymą.

Literatūra

Abromaitienė, L. (2025). Supervizija ikimokyklinio ugdymo pedagogų profesiniam stiprinimui: patirtys ir galimybės [supervision of the professional development of preschool teachers: experiences and opportunities]. *Mokslo taikomieji tyrimai / Applied Research, 21*(1), 74–82. https://doi.org/10.59476/mtt.v1i21.710

Bukšnytė-Marmienė, L., Brandišauskienė, A., Česnavičienė, J., & Daugirdienė, A. (2023). Mokyklos kaip organizacijos funkcionavimo ir mokytojų profesinės gerovės reikšmė jų įsipareigojimui organizacijai [Importance of the school functioning as an organization and teachers‘ work related well-being for teachers‘ organizational commitment]. *Psichologija, 68*, 8–23. https://doi.org/10.15388/Psichol.2023.55

European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture. (2020). *Early childhood education and care: How to recruit, train and motivate well-qualified staff: final report*. Publications Office of the European Union. https://doi.org/10.2766/489043

Hascher, T., & Waber, J. (2021). Teacher well-being: A systematic review of the research literature from the year 2000–2019. *Educational Research Review, 34*, Article 100411. https://doi.org/10.1016/j.edurev.2021.100411

Šilinskas, G., & Raižienė, S. (2023). Why do you work as a teacher? Associations between teachers‘ work motivation, teaching quality, and well-being. *Psichologija, 69*, 48–58. https://doi.org/10.15388/Psichol.2023.69.3

Zhou, S., Slemp, G. R., & Vella-Brodrick, D. A. (2024). Factors associated with teacher wellbeing: A meta-analysis. *Educational Psychology Review, 36*, Article 63. https://doi.org/10.1007/s10648-024-09886-x

Summary

TEACHERS‘ PROFESSIONAL WELL-BEING AS A PREREQUISITE FOR HIGH-QUALITY PRESCHOOL EDUCATION

Daiva Malinauskienė
Vilnius University, Lithuania

In recent years, the topic of teachers’ professional well-being has been receiving increasing attention from researchers, practitioners, and education policymakers. Research by Lithuanian scholars also confirms that the organizational environment of educational institutions, support from administrators, workload, and opportunities for professional growth have a significant impact on teachers’ professional well-being. In the context of early childhood education, teachers’ professional well-being is particularly important due to the specific nature of the work, which involves direct interaction

with young children, close collaboration with families, responsibility for children's education and development, and the need to balance various professional roles.
Although the importance of teachers' professional well-being is widely recognized in scientific research, the professional well-being of preschool teachers still receives relatively less attention than general aspects of teachers' professional well-being. Given the specific nature of this stage of education and the particularities of teachers' work, it is appropriate to conduct research that helps to better understand the factors influencing the professional well-being of preschool teachers, the challenges they face, and opportunities for enhancing it. Such research not only contributes to the advancement of scientific knowledge in this field but also lays the groundwork for evidence-based practical and managerial decisions that help enhance teachers' professional well-being and ensure high-quality early childhood education.
Keywords: early childhood education, educational institutions, scientific knowledge, teachers' professional well-being

Received 10 September 2026; accepted 05 October 2026

Cite as: Malinauskienė, D. (2026). Mokytojų profesinė gerovė kaip kokybiško ikimokyklinio ugdymo prielaida [Teachers' professional well-being as a prerequisite for high-quality preschool education]. Švietimas: politika, vadyba, kokybė / *Education Policy, Management and Quality*, *17*(1), 4–6. https://doi.org/10.48127/spvk-epmq/26.17.04

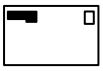

Daiva Malinauskienė
PhD., Professor, Institute of Education, Vilnius University, Šiauliai Academy, P. Visinskio Street 25, LT-76351 Siauliai, Lithuania.
E-mail: malinauskiened@gmail.com
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-9532-2840